

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAZDÚ SOBOTU NA ŠESTNASŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka 2 „ — „	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novín
Na štvrt roka 1 „ 20 „	Majiteľ' a vydavateľ' :	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stlpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 90 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

O škole.

Pritomne stojí na sneme krajinskom v pojednávaní rozpočet ministerstva výučby na rok 1907. Prichádzajú preto teraz ku pretriasaniu jedna za druhou mnohé, v národnostnom ohlade veľmi vážne otázky. Reč je v prvom rade o elementárnej alebo ľudovej škole.

Gróf Albert Apponyi, minister výučby v tom zmysle sa vyslovil, že je on náklonný podprovať všetky náboženské školy. Jestli cirkev nenie vstave platíť svojho učiteľa, minister výučby náklonný je zo štátnej kassy platíť učiteľa cirkve, keď sa v takej škole prednáša aj maďarská reč a keď vo IV. triede niektoré predmety učia sa po maďarsky.

Otázka je, či sa táto žiadosť ministra výučby ako slušná považovať môže? My nečiníme z toho tajnosti a v tomto zmysle držíme to za slušné.

Národnostní vyslancovia aj toto zavrhujú, zaujímajú totiž to stanovisko, aby v národnostných krajoch zhola nič nevynaučovalo sa v maďarskej reči.

O tom je otázka, či štát uhorský má právo k tomu, aby sa v školách aj po maďarsky vyučovalo. My hovoríme, že áno; národnostniari hovoria, že nie. Pýtame sa preto, kde na celom svete nachodí sa taký štát, ktorý nemal by práva, aby svoju úradnú reč vyučovať dal v školách na svojom území sa nachodiacich. Kroz to, že vyučuje sa aj v maďarskej reči, prirodzené práva ľudu nemaďarského jazyka netrpia urážky. Bo náboženstvo a iné vážne predmety a v nižších triedach skoro všetky učebné pred-

mety vyučujú sa v materinskej reči. Keď sa ale dieťa vyučuje aj v tej reči, ktorá je úradnou rečou štátu, ktorú v krajine najviacej ľudí hovorí, to sa nemôže považovať za urazenie prirodzených práv ľudu jazyka nemaďarského a samému dieťaťu to na škodu niako byť nemôže. Rozumnejší rodičia horných strán od starodávnych časov a aj prítomne dávajú svoje deti do «taušu», aby sa tým ľahšie naučili po maďarsky. Je to totiž dokázaná vec, že sa dieťa po divne chytré naučí dajakú reč. Cudziu reč sa ale preto učíme, aby sme ju v našom živote upotrebiť a z toho osoh mať mohli.

Keď teda minister výučby náklonný je podporovať naše cirkevné, alebo náboženské školy pod tou podmienkou, aby sme v nich aj po maďarsky vyučovali, my túto žiadosť za neslušnú, nespravodlivú a v bár akom ohlade za urážlivú považovať nemôžeme. Že ale minister výučby bez výnimky a rozdielu náklonný je podporovať cirkevné alebo náboženské školy, to nebude zapierať nikto, že je to v prvom rade zásluha kresťanskej ľudovej strany.

Ináč sa má vec ale ohľadom štátnych škôl. V štátnych školách bez výnimky vyučuje sa len v maďarskej reči. My toto neschvalujeme, ako vôbec neschvalujeme i samé štátne školy, lebo to ani schvalovať nemôžeme. My ľuďom našim nikdy sme neradili a ani teraz neradíme, aby si pýtali na miesto cirkevných štátne školy, my ich vždy odhováráme a všemožným spôsobom zdržujeme od toho, my v zásade sme nepriatelia štátnych škôl.

Na mnohých miestach našej milej vlasti ponosujú sa ľudia na štátne školy, sú vraj také a

onaké. Veď ale prečo že privolili veriaci a všetci ostatní, ku ktorým to patrilo, ku zoštatneniu cirkevnej alebo obecnej školy? S nepatrnými obetami ľahko by bolo bývalo cirkevnú, náboženskú alebo obecnú školu udržať. Tu hľa kresťanská ľudová strana od počiatku svojho jestvovania hrozné boje viedla, v parlamente, ako i na nesčíselných ľudových shromaždeniach pozdvihla vážne slovo za cirkevné a náboženské školy a konečne to dosiahla, že predtým zatvrdlí ministri z roka na rok vždy viacej a viacej obmäčovali svoje mysle a jeden za druhým v tom zmysle sa vyslovovali, že najrozsiahlejším spôsobom náklonní sú podporovať cirkevné školy. Že však vzdor tomu zoštatňujú sa cirkevné a náboženské školy, to sa už stáva len následkom toho, že ani ľud, ani povolání k tomu vodcovia ľudu o túto najvážnejšiu a najsvätejšiu záležitosť ani mak sa nestarajú.

Aj v záujme učiteľov stáva sa prítomne tolko, ako predtým nikdy na svete. Šesť millionami korún ročite popraví platy učiteľov. Ľud je síce chudobný a v mnohom ohľade sám odkázaný na podporu. Tie peniaze však, čo sa obracať budú na polepšenie trpkého a biedneho stavu učiteľov, ľud im nescie a ani nemôže závidieť. Nikto na svete nezasluhuje si natoľko svojho chatrného platu, za tú obrovskú a namáhavú prácu, ako poriadny, svedomitý a statočný učiteľ, tak zároveň úbohému a utiskovanému ľudu nikto tolkého mravného a hmotného osohu nedonáša, ako zas len poriadny, bohabojný, svedomitý a v každom ohľade statočný a vytrvalý učiteľ.

Požehnanie rodičov jest spolu aj požehnaním dietok jejích a poriadny, bohabojný, svedomitý a statočný učiteľ veľkým darom a požehnaním jest samých nebies pre ľud. Popraví a zdvihnú sa platy učiteľov a toto sa stane bez zdvihnutia daní, teda bez obťaženia daňujúcich občanov. Toto bolo treba nevyhnutne a bez meškania prítomne previesť ako vec najvážnejšiu a spolu aj najpotrebnejšiu. Mládež tvorí všade budúcnosť ľudu. Dobře vychovaná mládež je zárukou blahobytu rodín. Položenie vychovateľov mládeže má zodpovedať jejích povolaniu. Kresťanskej ľudovej strane ležal na srdci vždy osud učiteľov a ona sa ich aj zaujala a bude zaujímať i naďalej.

Prenasledovanie katolíckej cirkve vo Francúzsku.

(Pokrač.)

Akými prostriedkami bojujú vo Francúzsku proti našej viere?

Akí sú bojovníci, taká je aj jejích zbraň. Nešťachetní bojovníci neznajú šľachetnej zbrane. Od toho okamženia, čo vysokomyselnosťou zaslepení anjeli pozdvihli sa proti Stvoriteľovi svojmu a hodení sú do prepasti peknej, nasledovníci jejích na tomto svete bojujú neustále proti pravde a zbraň jejích je pekelná lož. Bo je to ohavná lož, keď francúzski nepriatelia cirkve doma na sneme a po svete, zvlášte v židovských novinách, roztrubujú, že oni neprenasledujú katolíkov a že nariadenia, bezbožné zákony jejích, obrátené sú len proti kňazom. Veď kto habe kostoly, biskupské paláce, farské stavania a cirkevné ústavy verejné, kto cirkev ozbija o jej poklady a základiny, či ten len kňazstvo ubíja a nie spolu aj všetkých veriacich katolíckych? Ohavná lož je to teda, keď francúzski freimaureri hovoria o sebe pred svetom, že oni len proti svätému otcovi a pápežovi, proti biskupom a kňazom prisne zakročujú, ale náboženstva katolíckeho obyvateľstva sa netýkajú. Lož je teda prvá zbraň, ktorou obracajú sa nielen proti kňazstvu, lež doprosta proti katolíckej cirkvi, teda proti všetkým katolíckym obyvateľom Francúzska. Oni neuznávajú sväté práva rímskej Stolice, o viditeľnej hlave cirkve, o pápežovi rečia na sneme francúzskeho ako o dajakom nespravodlivom a ukrutnom vládarovi tuzemskom, arcibiskupov, biskupov a kňazov, ktorí dľa božských zákonov verne a oddane nasledujú nariadenia námestníka Pána Ježiša Krista na zemi, pápeža, pozbavujú občianskych práv, zachodia s nimi ako s cudzozemcami. Či toto nenie urazenie katolíkov? Lež predsa tak ďaleko idu v svojej nestydatosti a pretvarujú sa pred svetom, že oni len proti kňazom bojujú, nie ale proti katolíkom. Takejto nehanebnosti schopní môžu byť len freimaureri s jejích spojencami.

Ako sa toto však stať mohlo, že vo Francúzsku, v tejto skoro celkom čisto-katolíckej krajine, politické a spoločenské pomery vyvinuť sa mohli v tak ohybnom smere? Zriedka v ktorej krajine trpeli katolíci tolko pre svoju vieru, ako cez dlhé časy práve vo Francúzsku. V prvej revolúcii francúzskej tisíce a tisíce katolíkov obetovalo život svoj za vieru katolícku pod ukrutnou gilotinou, [týmto strašným nástrojom, ktorý aj kráľovi francúzskeho Ludvikovi XVI. a manželke jeho, rodenej arcikňažne rakúskej, kráľovne Marii Antoanete hlavu zfal. Pri prvej revolúcii olúpili revolucionári cirkev katolícku vo Francúzsku o celý jej majetok. Napoleon I. ako president a potom ako cisár urobil poriadok vo Francúzsku. So svätou Stolicou uzavrel smluvu, konkordát, dľa ktorého viera katolícka uznaná a v krajine poznove zavedená bola. Majetky pravda neboly cirkvi navrátené, lež štát francúzsky na seba vzal povinnosť, že sa za udržanie katolíckej viery, katolíckeho kultu

staraf bude, čo malo platiť ako náhrada za olúpené cirkevne statky. Pod Napoleonom I. zmáhalo sa katolíctvo vo Francúzsku. Cirkev katolícka dosiahla zase vplyvu hmotného a predovšom mravného vo verejnom živote. Vplyv katolíkov a konkordátom zabezpečené práva jejich podržaly uplatnenia aj po páde Napoleona I. V nastavších potom zburách zdalo sa, že Francúzi nahliadajú chyby svojich otcov, bo veľké premeny politické netýkali sa pokojného stavu katolíkov. Nastalo konečne druhé cisárstvo pod Napoleonom III. Konkordátom zabezpečené práva katolíkov ostaly neporušené. Ba Napoleon III. už či z politických príčin, či z osobného presvedčenia verejne zastával práva svätej Stolice a ku obrane pápeža Piusa IX. vydržoval francúzske vojsko v Ríme. Roku 1870. Prusi porazili cisára Napoleona III. Francúzske vojsko zanechalo Rím a Taliani hneď na to olúpili pápeža o dedictvo sv. Petra a keď Rím zaujali, vyhlásili ho za hlavné mesto nového spojeného kráľovstva tatianskeho. V Paríži, akožto v hlavnom meste Francúzska vypukla revolúcia. Napoleona III. zhodili z cisárskeho trónu a vyhlásili republiku, ktorú spravuje praesident zákonodarstvom na päť rokov vyvolený.

Toto je tá tretia republika Francúzska, v ktorej od roku 1870. pracujú freimaureri a židia na vykorenení katolíckej viery. Od desiatich rokov spojili sa s nimi ku tomuto nešlachetnému cieľu aj červení socialdemokrati. Praesidentov považujú v republike francúzskej len ako repraesentantov vlády, bez väčšieho vplyvu na záležitosti verejné. Politiku zastávajú vlády menovite ministerpredsedovia. Medzi tymito v politickom ohľade, lež aj zášťou proti cirkvi katolíckej vynikali ministerpredsedovia Gambetta, Waldek-Rousseau, Combes; terajší ministerpredseda Clemenceau v utlačovaní katolíkov prevyšuje všetkých svojich predchodcov. Gambetta zastával vo Francúzsku prvý všeobecné a súkromné volebné právo, ako prostriedok ku dosiahnutiu svojich osobných cieľov a ku utlačeniu cirkve. «Vy ste moji pánovia — povedal na sneme vyslancom — vašim pánom ale je všeobecné volebné právo a všeobecného práva volebného pánom som ja.» No nepomohlo mu ani toto panstvo a on ako žil, tak aj zomrel — keď sa zastrelil. Waldek-Rousseau bol ako politik slabý súkenník, tým pevnější ale v opovržení cirkve katolíckej. Blahejpamäti pápež Lev XIII. napomínal katolíkov francúzskych, aby sa podrobili panujúcej forme republiky a uznali ju ako vrchnosť, bárs zlú, lež od Boha danú; Freimaureri ale vzdor tomu jednostajne štvli proti pápežovi, biskupom a kňazstvu a žiadali od ministerpredsedu Waldek-Rousseau zničenie konkordátu a prevedenie zákona na rozluku cirkve od štátu. Waldek Rousseau nemal smelosti zákon tento previesť a freimaureri ho zhodili. Katolícka cirkev od dávna nemala tak urputného nepriateľa, ako jej bol a je Combes. Vychovali ho katolícki kňazi, sám strojil sa ku stavu kňazskému a ako ministerpredseda štvvaný freimaurermi a socialdemokratmi, obrátil sa proti tej matke, čo ho plekala, vychovala, proti cirkvi katolíckej. On predložil zákon na zničenie konkordátu a na

vyslovenie rozlúčenia francúzskeho štátu od cirkve katolíckej. Dal sa habať majetky cirkevné, vyhánal mníchov zo škôl, snáď aj tých, čo ho dakedy vynaučovali, mnišky na tisíce musely opúšťať nemocnice a školy, na ulicu jich vyhadzovali z kláštorov. Všetko robil Combes k vôli freimaurerom a socialdemokratom, títo však vzdor tomu neboli s ním spokojní. Zhodili ho a na jeho miesto prišiel Clemenceau. Tento bol povolaný s celou ukrutnosťou previesť zákon rozluky cirkve od štátu. On tomu aj zodpovedal v každom ohľade. Clemenceau pred r. 1870. túlal sa po Amerike. Od roku 1865—1869. mal v Amerjke dievčenskú školu. Musela to byť pekná škola. Roku 1870. bol v Paríži a s druhami svojimi bezbožnými založil tam vládu kommuu. Clemenceau je teda známy ako chýrny kommunard. Z tejto príčiny zaiste francúzski politici s ním ani neobcovali. Musely nastať vo Francúzsku pomery mravne tak hrozne upadlé, že len pomysleť možno bolo na to, aby zvestný kommuard Clemenceau utvoril vládu a stal sa ministerpredsedom.

Čo označovalo vždy vlády republiky francúzskej? Nevýslovná nemravnosť, neobmedzená korrupcia, najohavnejší systém upodozrievania a špicliarstva. Vzdor tomu ľžive vvstajú sa francúzski republikáni t; m heslom, ktoré zdedili od republikánskych predkov svojich.

«Liberté, egalité, fraternité» zneje toto beslo. Sloboda, rovnosť a bratstvo, majú byť tie zásady, ktorých sa držia vo verejnom účinkovaní. Ak hrozná to lož!

Či je to «liberté» sloboda, akú prejavujú teraz freimaureri a socialdemokrati proti katolíkom? Či je to sloboda, že nesmejú z cirkevného majetku ani len halierom vládnúť? Či je to sloboda, že nesmejú ísť do svojho kostola a že ani vyzváňať nesmejú dať bez dovolenia svetskej vrchnosti? Či je to sloboda, že katolík ani svätej omše nesmie slyšať bez prítomnosti policajta? Cela sloboda, akou sa freimaureri a spojení s nimi socialdemokrati a židia vystávajú, je nehanebná lož!

Nasledujú asnaď druhé svoje heslo: «egalité» rovnosť, na ktoré sa tak rači odvolávajú? Áno, v tom sú si všetci rovní, že freimaureri, socialdemokrati a židia spojenými silami môžu zbíjať katolíkov o jejich cirkevný majetok. Protestanti, židia podržia svoje majetky. Katolíci ale do posledného haliera musia ho odovzdať štátu. Rovnosť v hube francúzskeho štátnika je nezbedná lož!

Nasledujú snáď to tretie heslo francúzski socialdemokrati a freimaureri? Zachovávajú «fraternité» braterstvo? Pekné to braterstvo, keď staré mnišky a starých mníchov z kláštorov na ulicu vyhadzujú, keď prenasledujú spoluobčanov svojich len preto, že náboženským povinnosťam svojim zodpovedajú? Braterstvo zo strany francúzskych freimaurerov a socialdemokratov je nehanebná lož!

Lžou bojujú nepriatelia katolíckej cirkve proti katolíkom Francúzska. Prv-neskôr však aj tuná pravda zvíťazí, lebo pravda zvíťazíť musí!

(Dokončenie nasleduje.)

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

Výstraha v pravej dobe.

Pol vífazstva je výstraha v pravej dobe, Takouto výstrahou majú ľudu našemu slúžiť nasledujúce riadky. Prítomnú dobu držíme za pravú ku tejto výstraha. Približujeme sa totiž ku jari. S jarou však dľa zákonov Božských hýbe sa aj v prírode všetko k novému životu. Ľudia svetскеj učnosti nechcejú v prírode spatrovať ustanovenia Božské a držia všetko za zákony prírody. My týchto ľudí pravda nenasledujeme. Musíme ale ľud náš upozorniť na tú veľkú udalosť akej sme sa dožili v minulom roku.

Nech sa to stalo ako chcelo, už či z dopustenia Božieho, či dľa zákonov prírody, minulého roku porazili sme na smrť nášeho najväčšieho nepriateľa. Liberáli s ťažkým srdcom opustili vládu, liberálni úradníci s prázdnyimi vreckami lúčili sa so svojimi úradmi a čím viac žialili títo nad jejich zašlou slávou, tým viac tešil sa tomu utisknutý a utrápený ľud kresťanský. I keby kresťanská ľudová strana nemala žiadnej inej zásluby iba tú jedinkú: že ľud kresťanský od ťažkého jarma liberálov oslobodila, už i preto zaslúži, aby trvala, za ľud cez nekonečné doby účinkovala a aby ľud nezlomne pri nej vydržal a vo všetkých snahách jej, ktoré sú vždy čisto ľudové a nezvratne kresťanské, svedomite ju podporoval.

To, že liberálov prinútili sme vládu opustiť, nech nás nemámi, že sa oni na všetky časy života zrieknu. S blížiacou sa jarou ožívajú aj oni. Preto hovoríme, že výstraha v pravej dobe je pol vífazstva. Treba nám pozor dávať na všetky pohyby našich nepriateľov. Každé, i to najposlednejšie stvorenie teší sa životu. Ako by nie liberáli, čo vyše tridsať rokov žili si po pansky z tuku ľudu a krajiny, ktorých oslavovali všetky mocnosti od východu do západu. Ani za máčik nedivíme sa tomu, že aj liberáli chcejú žiť. Leží to v prírode jejich plenu. Darma vypalujeme v jaseň ostie, žihlavu a inú burinu, k najväčšiemu jedu našemu z jary len zase z pôdy vykúka, aby nám roľu pošpinila. To isté je aj s liberalizmom. Nazdávali sme sa, že celkom vyhynul a tu ho máš, zase začína rožkami hýbať.

V povestných prastarých časoch vyprávali si ľudia hrozné veci o stvoreniach s mnohými hlavami. I keď odvážlivý rytier tých povestných ča-

sov ukrutnému drakovi odfal jednu hlavu, hneď mu miesto nej narástla druhá. Takýto drak s dobrým riadom nebol teda k vykynozeniu. Tomuto drakovi celkom sa však podobá liberalizmus. Toto plemeno podzemného sveta porazila na smrť kresťanská ľudová strana a teraz vidno, že zkazonosné plemeno toto ešte vždy žije a má aj viac hlav. Freimaurerstvo, sránka pokroku, líga slobodne zmýšľajúcich, židovski demokrati, červení socialdemokrati a s tymito spojení národnari sú všetko hlavy liberalizmu. Ako jednotlivé a hneď zase v jedno teleso spojené zdvihaajú sa proti koalícii. Cieľom jejich je v koalícii spojené politické stránky rozdvojiť. Preto vstupujú pod falošnými heslami do stránky ústavných, alebo neodvislých. Kresťanskej ľudovej strane ani na sto krokov neopovažujú sa zbližiť, bo im táto aj cez deviatu kožu prehľadne. Vo svojej bezočivosti tak ďaleko idu, že sa i ku väčším a výnosnejším úradom hlásia. I jestli dákou neobozretnosťou smerodajných kruhov takýto úrad dostanú, prvé je, že ho proti koalícii využikujú. Nikto nehnať toľko vody na mlyn kruhov viedeňských, ako liberáli a včul títo opovažujú sa obviňovať koalícii, že ona tie najväčšie poklady krajinské v korisť predhazuje kruhom viedeňským. Cieľom uponíženia a potupenia v koalícii spojených stránok politických neostichajú sa spájať proti vlasti i s cudzozemskom, od ktorého ku dosiahnutiu svojich nešlachetných cieľov očakávajú podpory nielen slovom a v novinách, lež keď ináč nie, aj hmotnej.

Všetky odvetvia liberalizmu, ako sme ich povyš uviedli, spája nielen nenávisť a opovrzenie proti koalícii, lež spolu nenávisť a opovrzenie ducha kresťanského. Tymto sa dá vysvetliť, prečo zožidovčený liberalizmus, vo všetkých jeho odvetviach, teda aj v novinách národnarov, tak veľmi víska nad prenasledovaním katolíkov vo Francúzsku a nad rozpustením ríšskeho snemu Nemecka, kde pri nových voľbách očakávajú ako isté vífazstvo politických stránok liberálneho náteru a utlačenie najväčšej politickej stránky, katolíckeho «centrum».

Pohyb liberálov zdá sa byť prítomne ako by všestranný. Preto opakujeme proti nemu našu výstrahu. V Španielsku s koncom minulého roka začali sa najprv hýbať liberáli. Dostali už aj jednu-dve vlády. Dali sa aj rúcať základy kato-

líckej cirkve. Panstvo jejich však netrvalo dlho, prepadli a Španielsko má teraz obstojnú konzervatívnu vládu. Protikresťanský liberalizmus zdvíhal rožky tiež aj v Anglicku, keď zákonom o vytvorení náboženstva zo škôl chcel si podmaniť mládež, akožto základ a budúcnosť spoločnosti. Prepadol ale smiešne, ako pokusy liberálov v novších časoch nepodarili sa ani v Holandsku, v Belgicku. V Taliansku kráľ a obyvateľstvo až po krky najedli sa slávou liberálov a boli by veľmi radi, keby správu krajiny na katolíckom základe sriadit mohli.

U nás tiež nesmie ožiť a zvífaziť liberalizmus. Každý poriadny človek, čo je verný k apoštolskému kráľovi svojmu, čo miluje drahú vlast svoju, treba, aby sa spojil ku konečnému utlačeniu liberalizmu, aby Uhorsko naše čím skorej znovuzrodené a upevnené bolo v duchu kresťanskom, ako za to neustále bojuje kresťanská ľudová strana, ktorá zaslúži, aby ju každý katolík podporoval.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Modran».

V 2. čísle bež. roku na strane štvrtej stoja v luteránskom «Týždenníku» opísané osudy národnostného vyslanca Jehličku. Jehlička sa vraj dozvedel, že jeho novšie preloženie dakovať má Molnárovi. Tento tolko mátožil vraj u svojich známych v Ostrihome, až mu konečne uverili, že Jehličku treba potrestať, lebo sa opovážil v sneme povedať néppártu do očí pravdu. Z tohoto vychodiac, uverejňuje luteránsky «Týždenník» tie najhlupšie nápady proti pápežskému prälátovi a

krajinskému vyslancovi Jánovi Molnárovi. Tieto nápady majú len tú jednu veľkú chybu, že sú ako v najvyššom stupni zlomyselné, tak sú z cela nepravdivé. O tomto zdá sa, presvedčený je aj sám pôvodca nápadov, preto nepodpísal pod ne svoje meno, lež sa skryl do kepienka «Modrana». Nuž veď my vás náležite poznáme! Veď tomu nenie tak dávno, pane «Modran», čo ste vy veľmi ponížené a lichotivé listy vedel písať pánu prälátovi Jánovi Molnárovi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada kresť. ľudovej strany.

V piatok dňa 10. januára o 7. hodine večer držala poradu kresťanská ľudová strana vo vlastnom kruhu. Predsedał gróf Aladár Zichy, minister okolo osobnosti kráľa. Na porade boli prítomní: gróf Ferdinand Zichy, Štefan Rakovszky, Alexander Simonyi-Semadam, Franc Darányi, Karol Wildfeuer, Georg Szmrecsányi, Karol Hencz, Ján Csernoch, Béla Nyáry, Otto Förster, Pavel Kovács, Alexander Ernszt, Emil Gyuriss, Alexander Giesswein, Ladislav Mednyanszky, Julius Jánoky-Madocsányi, Edmund Beniczky, Franc Csizmazia. Béla Csitáry, Michal Artim. Ku porade prišiel aj minister pravosúdia Gejza Polónyi. Zápisnicu dnešnej porady viedol Béla Nyáry.

Alexander Simonyi-Semadam ako referent predložil k pojednávaniu rozpočet torby ministerstva pravosúdia s uspokojením vyzdvihol premeny, aké v tomto rozpočte už na rok 1907. predchádzajú. Vysvetľoval potom referent obsírne rozpočet pravosúdia. Prítomní v porade s veľkou pozornosťou slyšali vysvetľovania referenta, po čom vystúpil k slovu:

Géza Polónyi minister pravosúdia odpovedal dôrazne na všetky otázky referentom predložené a vyslovil svoju lútosť nad tým, že rozpočet pravosúdia na rok 1907. niet ešte vstave zodpovedať všetkým správnym požiadavkám obecnstva.

Edmund Benický v spojení s rozpočtom pravosúdia odporúča do zvláštnej pozornosti ministra ten krušný stav, v akom sa nachodí ohľadom pravosúdia obecnstvo horných strán. Dľa zákonu vynášajú sudy jejich výroky v štátnej reči. Tiež dľa zákonu doručitelia súdobných výrokov povinní sú obsah doručeného výroku stránke vysvetliť. Stáva sa však obyčajne, že doručitelia výrokov tiež nerozumejú štátnej reči, čo má za následok, že posúdená stránka, chceli vedieť, o čo sa jedná, prinútená je súdobný výrok kroz druhého a

to za peniaze dať si vysvetliť. Tento krušný stav je vôbec na veľkú hmotnú škodu celého obecnstva horných strán.

Géza Polónyi, minister pravosúdia odpovedajúc na túto otázku [vyslovil sa, že v tejto záležitosti len to môže urobiť, že od sudcov na horných stranách účinkujúcich [prísne žiadať bude znalosť reči ľudu. Dotyčno doručiteľov súdobných výrokov nemôže celkom nič podujat, lebo títo patria pod ministerstvo vnútorných záležitostí.

Edmund Beniczky [ďakuje za túto odpoveď ministrovi pravosúdia, není však s ňou spokojný. Tu sa totiž: nie o to jedná, aby doručitelia súdobných výrokov rozumeli reči štátu, lež aby patričné [stránky obsah doručeneho výroku vedely si vysvetliť. Supremácia uhorského štátu neztrpí kroz to urážky, keby na horných stranách súdobné výroky stránkam vo dvoch rečach vydávané byly.

Géza Polónyi, minister pravosúdia zaslúbil na to, že túto záležitosť predloží bezodkladno ministerskej porade.

Gróf Aladár Zichy záležitosť, ktorú predniesol Edmund Beniczky, veľmi vrele odporúčal ministrovi pravosúdia.

Ján Csernoch žiadal ministra pravosúdia o vysvetlenie koľko asi peňazí nachodí sa v súdobných depositoch.

Štefan Rakovszky žiadal vysvetlenia o kurialnom súdobníctve, o reforme tlače, o zotrení smrteľných súdov a zreformovaní burzy a krom toho vrele odporúčal návrh vyslanca Edmunda Beniczkyho.

Emil Gyuriss žiadal od ministra pravosúdia zavedenie poriadnych katastrov pre hornie strany.

Georg Szmrecsányi žiadal ministra pravosúdia o vysvetlenie, ako je to možné, že dôroby štátnej trestnice illavskej do prenajmu dané sú židovi viedeňskému.

Na všetky otázky a požiadavky zodpovedné vysvetlenia dal minister pravosúdia Géza Polónyi a s tým o 9 hodine večer zakončila sa porada kresťanskej ľudovej strany.

Verejné vysvedčenie.

Dľa zápisnice krajinskej snemovne z 11. januára na strane štvrtej *Matej Bella* národnostný vyslanec vyslovil sa v reči svojej nasledovne:

«Vo dvoch alebo troch obciach okresu ružomberského katolícki veriaci od osem mesiacov vôbec nechodia do kostola; narodené dietky jejích nenosia ku krstu; chorých svojich nečinia účastných sviatosti posledného pomazania a zomrelých nepochovávajú pri assistencii cirkevnej, lež bez zvonenia v tichosti vkladajú ich sami do hrobov. Tak mi je známo, že aj títo veriaci pripravujú sa ku apostazii.

Čo je tomu na príčine ctený Dome vyslanec? Kňazov spomenutých obcí biskup Párvy vyzdvihol z úradu.

Spomenutí duchovní pri predošlých voľbách hlasovali na kandidáta slovensko-národnostného. (Čilá protimluva.) Obyvatelia patričných obcí zloženými rukami prosili pána biskupa, aby im navrátil jejích duchovných a neposielal im takých, čo práve tento ultrašovinistický smer zaviedli do cirkve. Pán biskup však nepopustil, neprivilil k tomu. (Výkriky: Dobre nrobil.)

Toto vysvedčenie vystavil národnostný vyslanec Matej Bella dvom, trom obcam okresu ružomberského.

Na toto pyšnými byť ozaj nemajú príčiny katolíci týchto dedín. Pravda je teda, že tam, teraz už len dľa mena katolíci, od ôsmi mesiacov nechodia do kostola. Teda štrajkujú proti Pánu Bohu. Zarovnak, keď novorodené dietky svoje nenesú ku sviatosti krstu, keď ku chorým nevolávajú kňaza, keď zomrelých bez cirkevnej assistencie a bez zvonenia, ako nerozumné stvorenia kladú do hrobu, ukazujú verejne, že zapovrhujú cirkev, jej sviatosti a obrady, ba pripravujú sa na apostaziu.

Týmto hrozným vecám však není na príčine pán biskup spišský, ani to kňazstvo, ktoré do cirkve uviedlo smer ultra šovinistický, lež nesvedomité štvanie, bezbožné búrenie toho nešťastného ľudu kroz zlomyseľných a ziskuchtivých buričov proti vrchnosťam cirkevným. Ako doposiaľ zavše, privolávame dobromyseľne aj teraz všetkým zvedeným a zaslepeným: Ľudia! varujte sa falošných prorokov.

Nepodvratiteľný dôkaz.

Dľa zápisnice krajinského snemu od 11. januára na strane siedmej vyslovil sa v reči svojej Matej Bella vyslanec slovensko-národnostný a duchovný luteránsky nasledovne:

XX. zak. čl. 1848. od šesťdesiat rokov je mŕtvá písmena; nebolo z neho ničeho uskutočnené, dľa mojho presvedčenia preto, *bo vlády a spoločnosti týchto časov nechcely, neopovážily sa previesť sekularizáciu.* Ja sa ale nazdávam, keby demokratický duch roku 1848. v živote uplatnený bol, to by kroz to tak v kulturálnom, ako v hospodárskom ohľade veľký pokrok učinili sme ku osvetleniu a blahobytu.

Takto sebe národnostný vyslanec a luteránsky duchovný Matej Bella. Je to nepodvratiteľným dôkazom, že on ako i jeho národnostní súdruhovia na sneme a krom snemu do života uvedením zák. článku z r. 1848. žiadajú si a túžobne očakávajú **prevedenie sekularizácie**, čo není nič iného, ako zretedelne povedano: **aby cirkevné statky na bubon prišli** a dostaly sa do rúk židovských. Nuž pane Kollár, Juriga a ostatní, či aj po tomto nepodvratiteľnom dôkaze o nekresťanskom duchu tej spoločnosti, do ktorej ste uviazli, môžete v nej ďalej zotrvať bez pobúrenia vlastného svedomia a pohoršenia toho ľudu, ktorý zastupujete?

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko.

Kruté boje proti katolíkom Francúzska.

Ku zrejmejšímu prehľadu podávame v krátkosti len daktoré udalosti o prenasledovaní katolíkov vo Francúzsku. V Paríži v kostole invalidov zakázané sú všetky verejné služby Božie. — Mestská rada mesta Gex vyvesila na farský kostol nariadenie licitácie. — Biskupovi z Bourgas konfiškovali malý statočok, aký mu z milosrdenstva zanechala istá nábožná duša. — Vyzváňanie zakázali úradne vo veľmi premnohých obciach. — V Chalons a Compiegne pokutovali veľa kňazov preto, že sa opovážili sv. omšu slúžiť. — Vo Val d' Ajole zakázali úradne dievčencom školským na prsách nosiť krížiky. — Mestská rada v Breste prísne zakázala, aby pri pohrabocho odbavovali predpísané cirkevné obrady katolícky kňazi. Na tisíce podobných pádov stáva sa po celom Francúzsku.

Protesty proti prenasledovaniu katolíkov vo Francúzsku.

Z celého sveta dochodia protesty proti krutému prenasledovaniu katolíkov tak do Vatikánu ako do Parížu. Medzi nepočnými sústrast svoju vyslovila kardinálovi arciskupovi parížskemu aj správa katol. spolkov v Ostrihome. Kardinál-arcibiskup Richard vyslovil telegrafické vďaky za toto sústrastné osvedčenie. Má to za príklad slúžiť aj druhým kat. spolkom.

Srbsko.

Dla podania cudzozemských časopisov dňa 8. tohoto mesiaca malo vypuknúť to sprisahanie, ktoré by bolo smietlo kráľa Petra z trónu. No v celom Srbsku neudalo sa nič takého.

KRAJINSKÝ SNEM.

10. januára.

Prvé zasadnutie po vianočných sviatkoch odbavoval snem krajinský vo štvrtok dňa 10. januára.

Predseda Julius Justh zahájil po 10. hodine zasadnutie, po odbavení predsedníckych zpráv nasledovalo pokračovanie v pojednávaní rozpočtu ministerstva výučby na rok 1907.

Ako prvý hlásil sa k slovu *Karol Hencz*, vyslanec kresťanskej ľudovej strany. Dotýčeno rozpočtu a programu ministra výučby vyslovil sa rečník, že vo všetkom prísne zaujma to stanovisko, ktoré v tomto ohľade na sneme označil vyslanec kresťanskej ľudovej strany *Ján Csernoch*. Žiada čoskoršie uskutočnenie autonómie

katolíkov a doplnenie kongruy katolíckeho duchovenstva. V dlhej, vyše dvoch hodín trvajúcej reči začal potom rečník nemilosrdne sľahať všetky kulturálne ústavy, počnúc od akademie a university až dolu ku tým najmenším, ktoré za liberálov vo veľkom počte povstali, cieľu svojmu však nie celkom zodpovedajú, ačpráve od ministerstva výučby dostáva sa im ročite veľmi značnej podpory. Rečník konečne vyslovil sa za prijatie rozpočtu ministerstva výučby.

Interpelloval potom:

Mórie Szatmári v záležitosti uzavretia stolice Bihar, ktorá v poslednom zasadnutí jej ten šalamúnsky výrok vyniesla, že ponevác stoliční úradníci poriadnych plátov nemajú, stránky povinné sú za preukázané im služby odsluhovať sa darmi. Z tejto príčiny zastavila aj stolica vyšetovanie proti istému hlavnému služnému, proti ktorému zdvihnutá bola obžaloba, že od stránok dary prijíma.

Gróf *Julius Andrássy*, minister vnútorných záležitostí odpovedal hneď na interpelláciu a v reči svojej vyslovil sa proti uzavretiam stolice Bihar.

S tým zakončené bolo zasadnutie.

11. januára.

Predmetom pojednávania v snemovni bolo pokračovanie pretriasania rozpočtu ministerstva výučby. Pred pojednávaním rozpočtu:

Alexander Ernszt, vyslanec kresťanskej ľudovej strany položil na stôl predsednícky v mene výboru záležitostí robotníckych zprávu o účinkovaní priemyselných dozorcov v rokoch 1903. a 1904, s tou prosbou, aby zpráva táto vytlačená a svojim časom snemu predstrená bola k dennému poriadku.

Ku rozpočtu rečnil zo stránky národnariov:

Matej Bella, vo svojej reči, keď prvej napádal biskupa spišského Alexandra Párvyho, žiadal úplné prevedenie XX. zák. čl. z roku 1848 v tom zmysle, aby cirkevné statky skonfiškované byly.

Gróf *Albert Apponyi*, minister výučby odpovedal predrečníkovi v dlhej reči a označil svoje pokračovanie ohľadom popravenia stavu učiteľského a prevedenia XX. zák. čl. z r. 1848.

Béla Nyáry, vyslanec kresťanskej ľudovej strany ako nasledujúci rečník bránil proti nespravodlivým nápadom Mateja Bellu biskupa spišského Alexandra Párvyho, podporoval rečníka kresťanskej ľudovej strany predošlého zasadnutia Karla Hencza, žiadal prevedenie autonómie katolíkov, doplnenie kongruy katolíckeho duchovenstva a za tým v dlhej reči zo všetkých strán vysvetľoval kulturálne potreby katolíckeho obecnstva. Reč táto vyslanca kresťanskej ľudovej strany vzbudila všestrannú pozornosť.

Po ustálení denného poriadku budúceho dňa zakončene bolo zasadnutie.

Reč ktorú v zasadnutí dňa 12. januára vydržiavanom pri všeobecnej veľkej pozornosti povedal vyslanec kresťanskej ľudovej strany *Michal Artim* v celej rozsiahlosti, uverejníme v budúcom čísle.

BESEDNICA.

Hlavný korteš.

(Pokračovanie.)

Páni farári nemuseli si hlavy lámať, odkiaľ to kľučkovanie Trhanóciho. Nuž blížily sa voľby ablegátske, v tom kulhal pán slúžny. Takýchto nedožil sa ešte v podhradníckom okrese a rád by si nadobudnul zásluh pred hlavným županom. Ani minister nezostane dlžníkom, keď po jeho chuti liberála dá vyvoliť v okrese. Teraz veru nesrdia mu haleny. Podáva ruky rad po rad sedliakom, ba ponúka sa na krštenie a na svadby?

— Ako sa máte strýčko? Však máte hodného synka. Ale nebojte sa, neodoberú vám ho za vojaka. Tam budem. Vám Palko Máčik ja najdem zaťa pre tú vašu peknú Marku. Pán rychtár, písal som viceispánovi, aby vám vykonal vyznačenie. Taký poriadny rychtár zasluží strieborný krížik. A vy, ženičky, aby ste pilne chodily do toho kresťanského sklepu.

Takto a podobne prihováral sa slúžny Iudu, ale ako vidno bolo, nikto mu neveril. Najmä keď počal vychvalovať Gejzu Hladošiho, dosavadného ablegáta. Kto by chcel tohoto starého mameluka. Zostarel sa čo ablagát, ale za celý čas hubu neotvoril na sneme. Nemo poslúchal rozkazy liberálnej vlády. Nevidel biedu a nečul žaloby utlačeného Iudu. Za celý čas nerobil iného, len čo si ablegátsky plat fahal. Keď sa s prosbou obrátili k nemu voličia, urobil sa nemocným. No tohoto nechcú už viac za ablegáta voličia podhradníckeho okresu, hoc ako chápe sa za tým.

Keď sa fõispán dopytoval u Trhanóciho na okres, tento mu odpísal, že Hladošiho nikto nechce, lež zaňho je vraj celý okres a ak pán fõispán dovoli, on, Trhanóci, vystúpi. Len že fõispán vypucoval ho poriadne, že je taký bezočivý a že ak bude robiť komédie v okrese, príde prehliadať úrad a ak najde neporiadok, nech potom vystúpi za ablegáta.

— Dávam na vedomie pánu hlavnému slúžnemu, že úradným kandidátom podhradníckeho okresu je Bela Práznohlavý, ministerský podtajomník a môj milý švagor. Očakávam od vás, že budete všemožné robiť, aby tento výtečník obdržal mandát, — písal fõispán slúžnemu Trhanóci.

Na to hlavný slúžny zavinšoval nahlas tak po húsarský a zamračil tvár, ako čo by bol do planého jablka zahryznul. Ale neskôr uspokojil sa, lebo v jednom okrese vystúpiť aj viceispán a keď ho vyvolia, čo je isté, hoc by mal aj menšinu, veď na to je predseda, ta

hlavný stoličný notár bude viceispánom a jeho miesto zaujme Trhanóci a tak aj cap sa najie, aj kapusta zostane.

Rozpustili snem a vypísali voľby na jaseň. Nastaly kortešačky. Ožila celá krajina. Židáci boli veľmi potešení. S jednou rukou skladali peniaze pre liberálnych kandidátov, s druhou ale robili besnicu pre voličov, ktorí dali by si oko vyklať za mierku smradľavej pálenky.

Liberáli napred sa prichystali. Pohromade boly peniaze, zástavy a perá. Zástavy hneď v prvý deň poroznášali k židom, k notárom a k rychtárom. To sú istí a dobrí korteši. Tak musia vrešťať, ako im rozkážu.

Aj podhradnícky okres ožil. Rozkaz fõispánov každý liberálny pobehaj prisne zachovával a zástavy Belu Práznohlavého vialy na všetky strany. Krčmy ožily a židáci nestačili robiť tú čertovicu. Najatí kortesi prišli aj do Čmarovej, ale zle pochodili. Pri poslednej voľbe všetci Čmarovania hlasovali na liberála, lebo ten dal piť. Nikdy nehľadeli na to, kto a z ktorej strany vystúpil, len nech dal peniaze a pálené, do jedného odhlasovali naň. Tak robievajú lakomci a Iudia, čo nemajú presvedčenia a svedomia. No taki galgani ozaj nezaslúžia volebného práva.

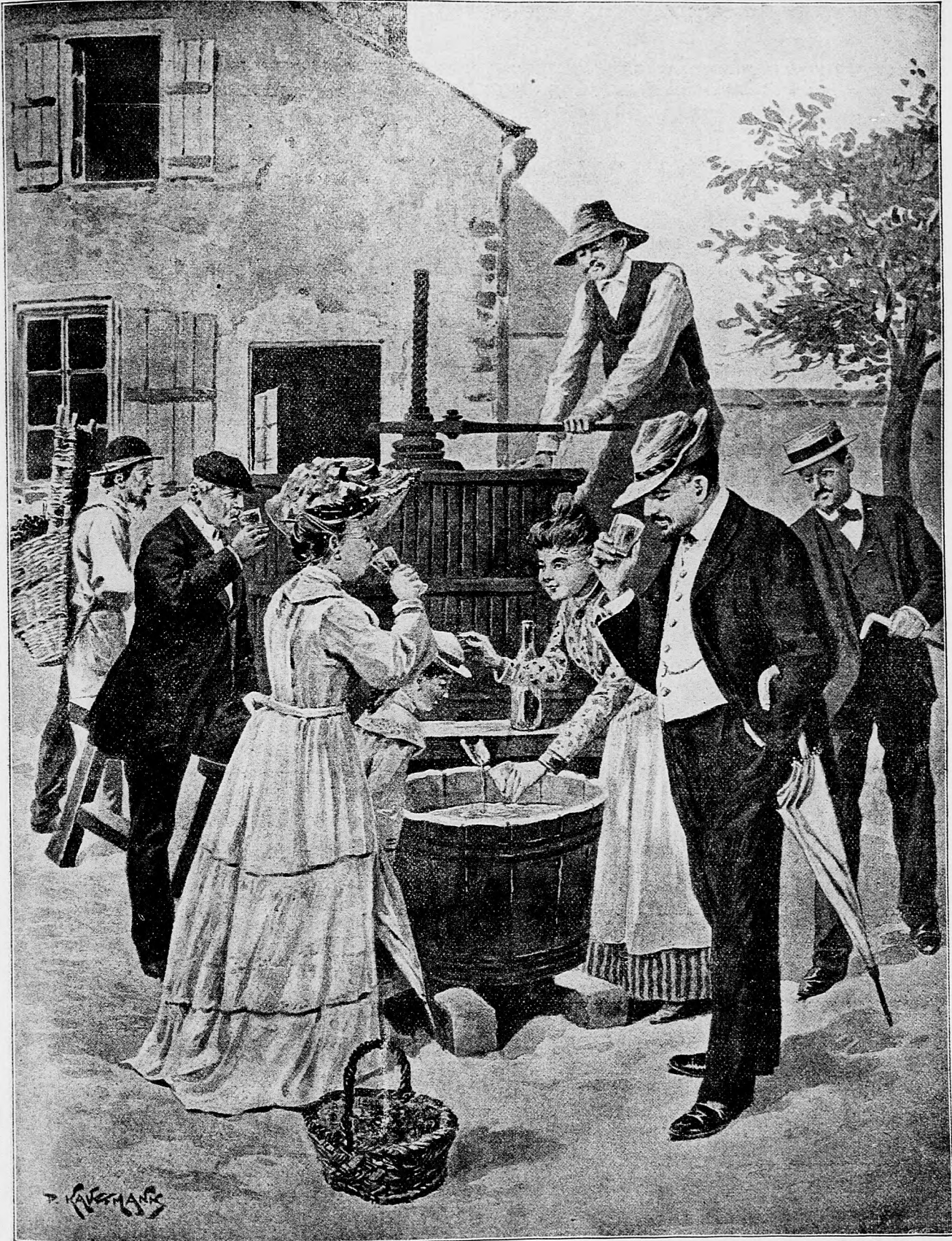
Lenže za päť rokov Čmarovania veľmi sa zmenili. O liberáloch ani počuť nechceli. Veď dobrý ich pán farár dávno im vysvetlil, čo je snem, načo sú voľby a kto sú liberáli. Rozšíril medzi nimi «Kreštana» a Iudia dľa toho sa držali. S celým presvedčením pripojili sa ku strane kresťanskej a túžili po Iudovom vyslancovi. Spravili aj sľub, že na budúce všetci do jedného len na kresťanského Iudáka budú hlasovať a neprijmu od neho žiadnu odmenu, ani žranicu, ani furmanky. Budú statočnými kresťanmi. Nech má radosť pán farár. Nech vidí, že tí bývalí naničhodní Čmarovania hodni sú tej obety, ktorú pre nich doniesol. A vskutku, celá obec statočne zdržala dané slovo. Iudia si žiadali kandidáta kresťanskej Iudovej strany. Liberálnych kortešov vyprali von z dediny. Aj ženy tak sa zažraly do liberálov, že neradím ani jednému, aby sa ukázal v Čmarovej. Ale nielen Čmarovania spomínali Iudového kandidáta, lež po celom okrese, veď nielen tam čítali «Kreštana», ale aj v iných obciach. No, ani páni duchovní nepostávali. Posmelovali a oduševňovali Iud. Ale o Iudákovi ešte ani chýru nebolo, tým lepšie hniezdil sa Bela Práznohlavý. Nuž ale čo to stálo, keď sa darmo nadrapoval. Ten ohavný liberálistus smrdel každému poriadnemu človeku. Iudia síce načúvali slabunkú reč, ktorú z papiera čítal liberálny kandidát, ale u konca kresťanskej strane volali nazdar. Počom Bela Práznohlavý tak sa cítil, ako obarený. Na to nebol prichystaný, veď mu hlavný slúžny sľuboval, že ho jednohlasne vyvolia.

(Dokončenie nasleduje.)

Kreštania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

K našemu vyobrazení. Pohárik čistého vína každému a vždy dobre chutná. Vína našej vlasti chýrne

v tomto ohľade z pod jarma židovského. Obrábajme pilne a svedomite naše vinice. A keď nám Boh všemo-

Koštovka vína.

boly voľakedy po celom svete. O dobré meno a veľký chýr priviedlo naše vína židovstvo. Vyslobodujme sa aj

húci hojnej úrody požehná, vážme si ju, držíme ju čisto a opatrovne v našich pivniciach.

CHÝRNIK.

Hannoverská kráľovna zomrela. Bývalá hannoverská kráľovná Maria zomrela dňa 9. januára popoludní o polštvrtnej hodine v 84. roku veku svojho vo Gmundene. Zosnulá bola vdova po hannoverskom kráľovi Jurajovi V., ktorý v pruskej vojne roku 1866. ako spojenec Austrie utratil svoj trón a svoju krajinu. — Kráľovská rodina zdržovala sa od tých čias vo Viedni a potom stále v Gmundene, na rakúskom území. Zosnulá kráľovná od týždňov bola chorá a lekári darmo sa snažili jej pomôcť. minulé dni podrobila sa staručká kráľovna aj operácii, no ani toto jej už nič nepomohlo. Oplakáva ju jeden syn, Cumberlandský princ Ernest a dve dcéry.

Jeho veličenstvo kráľ ohľadom na smrť kráľovnej Marie dňa 11. januára odcestoval z Badapešti do Viedne. Z tejto príčiny vystal aj dvorný bál, ktorý sa mal vydržiať dňa 12. januára.

Narodeniny arcikniežaťa Rajnera. Bratranec jeho veličenstva kráľa arciknieža Rajner dňa 10. januára slávil svoje 80-ročné narodeniny. Düsseldorfský 39. pruský peší pluk, ktorého majiteľom je arciknieža, z tejto príležitosti cestou deputácie pozdravil arciknieža Rajnera. Deputácia pruských dôstojníkov už dňom prvej prišla do Viedne.

Smrť perského Šacha. Panovník Perzie Muzaffer Edin zomeel po dlhej nemoci vo stredu dňa 9. januára večer v Teharane. Narodil sa dňa 25. marca r. 1853. Po smrti svojho otca Nasr Eddina pred desiatimi rokami nastúpil trón perský a viacej kráť cestoval po Europe. S koncom panovania dal krajine svojej konštitúciu. Nástupcom jeho je najstarší jeho syn Mohamed Ali Mirza.

Kráľ v Ráthovom museume. Jeho veličenstvo kráľ dňa 8. januára popoludní o 1. hodine navštívil Krajin-ské museum Juraja Rátha, ktoré sa nachodí v stromo-radí pri mestskom lesíku.

Nový predseda prešporskej kráľovskej tabule. Úradný časopis oznamuje, že jeho veličenstvo kráľ predsedu senatu rábskej kráľovskej tabule dra Mikuláša Rohrera vymenoval za predsedu prešporskej kráľovskej súdnej tabule.

Železničný štrajk v Bulharsku. Zo Sofie oznamujú, že štrajk bulharských železničiarov už vyše desať dní trvá. Ešte štrajkuje 3400 ľudí. Prv chodilo denne 60 vlakov, teraz chodia len dva vlaky aj tie neriadne. Štát má posavád zo štrajku ohromnú škodu. Ponevác mužstvo železničného batallionu nevie vybaviť službu, chcú sriadiť nový železný batallion.

Z košického biskupstva. *Ondrej Fenyvesházy*, farár z Nižného Slavkova, minulé dni inštalovaný bol do úradu skrze okresného v. archidiakona Ondreja Pernyik, farára z Berzevicze. Boh mu pomáhaj a požehna jeho duchovné práce! — *Augustin Hornyák*, bývalý farár z Czirókadluhého minulé dni usnul v Pánu. Odpočínutie večné daj mu Pane! — *Preložení sú*: Koloman Jaczinger, sabinovský katecheta do Zborova; Imrich Varga, sabinovský kaplán do Hanušoviec; Juraj Barna z Enyicke do Sabinova; Ondrej Liktör zo Zborova tiež do Sabinova; Jozef Zalibera z Ňaršian do Enyiczke; Jozef Jankovics z Hanušoviec do Ňaršian, preložení sú za kaplánov. Viktor Szekey, vicerektor seminária do Czirókadluhého a Štefan Simkovics z Olčvaru do Aranyidky za administrátorov sú poslaní. Arnold Hoffmann, professor theologie a pápežský kaplán vymenovaný je za dekana do seminária a za direktora mešťanských škôl mnišiek sv. Uršule. Alexander Kaminszky vymenovaný je za dozorcú viníc seminárskych a Franc Holló redaktor a kapitulský kaplán vymenovaný je za katechetu mešťanských škôl mnišiek sv. Uršule.

Chýry zo Šariša. Od 1. októbra do konca novembra vystaňovalo sa do Ameriky 549 osôb, teda o 76 viacej, ako v tom istom čase roku 1905. — *Zeno Kovaliczky*, sekretár prešovského grécko-katolickeho biskupa vymenovaný je za kanonika. — *V Širokom* jeden 10-ročný chlapec podpálil stodolu, od ktorej sa lapila maštal i šopa. Na šťastie oheň udusili. Na deti pozor dávajte, aby sa s ohňom nebavily! — *V Szinye* minulé dni Lud. Konrády, biskupský vyslanec odobral krásne vymaľovaný, z keramitom a betonom vyložený kos'ol, na ktorý patrón osv. pán dr. Jozef Szinyei-Merse mladší obetoval 636 korún, synovia Jozefa Olejar z Ameriky 200 korún, Ján Šechni, mlynár 5 korún. — *Štefan Hritzko*, kočič, ako zo Šoóvara do Pešova drevo viezol, spadnul z voza pod kolesá a sa veľmi poranil.

Chýry zo Spiša. V Krompachu Ondrej Juranna, železničný robotník nedávno medzi taniere dvoch vagonov prišiel, ktoré ho tak rozpučili, že hneď zomrel. — V chotári obce Smižan našli jednu 23-ročnú cigánku z Arnutoviec zamrznutú. — V obci Szepesdarócz sa nedávno tamojší cestovný palier z neznámej príčiny obesil. Bože, daj každému dobrý rozm a spokojné svedomie! — Spišský biskup dr. Alexander Párvy znovu preukázal svoju vznešenú obetavosť, keď keďmarskému katolickeму čítajúcemu kruhu 1000 korún poslal. — V meste Szomolnok dňa 30. dec. zomrel tamojší prepošť-farár Jęn Marusinszky v 68. roku života svojho po krátkom trápení a po pobožnom prijatí sv. sviatostí. Nebohý narodil sa v Podolínci. — Uprázdnenú zubrickú faru v Orave dostal Pavel Soffranko, farár haligovský, na jeho miesto ide do Haligoviec za dočasného administrátora Ladislav Moyš, dočasný administrátor zubrický. V obci Hobgard vyvolili za farára Jána Šterbáka, správcu fary lešnickej, do Lešnice je poslaný za dočasného administrátora Vendelin Húska, doterajší administrátor hobgardský.

Vyučovanie honvédov. Z Koložváru oznamujú, že minister honvédstva nariadil, aby pri honvédskejších plukoch začali vyučovanie zo zemepisu, dejepisu, prírodopisu a hospodárenia. Pri troch batallionoch 21. pluku vyučovať budú honvédov professori reformátskeho kolegija, pri veľkoenyedskom batallione ale professori Bethlenovho gymnásia. Professori vydržiať budú honvédom prednášky zo spomenutých predmetov týždenne tri razy.

Nové podelenie úradných hodín. V Turč. Svätom Martine na stoličnom dome od 1. januára b. r. vydržiať úradné hodiny ráno od ôsmej do druhej popoludní. Kto má teda nejakú záležitosť na stoličnom dome, ten nech si ju vybaví za tento čas, lebo popoludní po 2. hodine úradné hodiny už nevydržiať a tak patriční by so svojou záležitosťou museli ísť na druhý deň, čo je chudobnému človeku na škodu.

Štrajk päťkostolských baníkov. V Päťkostoloch v tamojších kamenouhoľných baňach nedávno správa prepustila päť baníkov, následkom čoho asi 1000 baníkov zastavilo prácu. Novšie sdeľujú, že štrajk sa nešíri, ba i z 1000 štrajkujúcich 700 opäť začalo pracovať. Ostatní idu do cudzozemska, lebo ich agenti vábajú. Päťkostolský hlavný slúžny jedného agenta dortmundských baní, ktorý vyvábil do Nemecka viac baníkov, odsúdil na 2 mesiace do väzenia a na 100 korún peňažnej pokuty.

Veľký oheň z New-Yorku. Nedávno bol v New-Yorku taký veľký oheň, že 2000 ľudí v košeli bolo prinútené ujsť na ulicu. Oheň vypukol v 53. ulici v jednej maštali následkom jednej odhodenej horiacej cigary a ponevác voda nebola hneď po ruke, jeden za druhým viac domov sa chytilo. Odrazu zbadali, že šesť černochoch v horiacich domoch rabuje. Obecnosť vrhlo sa na nich, jedného zastrelili a druhého zrazil istý policajt. Oheň udusili až vtedy, keď už zapríčinil obrovskú škodu. Päťdesiat rodín ostalo bez bytu.

Ušiel veľkoobchodník. Z Veľkého Váradu oznamujú, že veľkoobchodník z Bihardiószegu žid Max Berger zbankrottoval a pred veriteľmi ušiel do Ameriky. Passívny činia 600.000 korún. Berger už pred mesiacmi poslal do Ameriky strojnika Bernáta Angyala s veľkou summou peňazí. Angyal pred pár týždňami poslal Bergerovi pass vystavený na meno Ludvika Deáka. Berger pomocou tohto passu ušiel a teraz si v New-Yorku s Angyalom otvoril obchod.

Odvážliví zloději. V Turčianskom Sv. Martine za jednej noci jeden zloděj vkradol sa do dvora tamojšieho

gazdu Jána Boucika. Zloděj sám zaklal gazdovho brava a už ho chcel aj odviecť, keď psi začali brechať, na čo sa gazda prebudil, vyšiel na dvor a takto odstrašil zlodēja, ktorý zanechajúc svoju korisť, dal sa v nohy. V tú istú noc neznámi zloději chceli sa vlámať aj do bydlia redaktora «F. Híradó»-va, ale aj tu ich zbadali a odstrašili.

Veľký víchor na mori. Lode, ktoré nedávno doplávaly do new-orského prístavu, zastihly na ceste obrovské víchre. Najhoršiu cestu mala talianska vysťahovalecká loď «Italia», ktorej cestovatelia takmer polomrtví vysadli na breh v New-Yorku. Loď takmer za týždeň bez prestania zápasila s veľkými víchrami. Kapitán lode Bianchi, ktorý už zkusil i zlé cesty, vyslovil sa, že toto bola jeho najhoršia cesta. Cestovateľom nedovolil na celej ceste vyjsť na palubu a preto ku východom postavili strážnikov. Strážnikov museli priviazať ku stĺpom, aby ich vlny nesmietly. Deväť matrózov bolo pri tom ranených a dvaja kuriči následkom puknutia jednej cievy lodi ľahšie ranení. Rozčulujúci výjav odohral sa v piaty deň cesty, keď jedna talianska ženská šla so svojim nemluvniatkom na palubu. Loď sa veľmi kolimbalá, dieťa vypadlo z ruky ženskej a asi na 100 stôp sa skĺzlo po palube. Matrózi bežali za dieťaťom, ale pre veľké kolimbanie lode nevedeli ho zdvihnuť. Konečne stali si do kola a tak oratovali dieťa. Matka chcela dať námorníkom všetky svoje peniaze, no títo peniaze chudobnej ženskej neprijali.

Zamrznutí ľudia. Z Balassagyarmatu oznamujú, že 56-ročný pastier Štefan Kiss so svojou manželkou Annou Jakabovou. 16-ročným synom a 4-ročnou dcérou tieto dni vybral na cestu ku statkárovi Jakubovi Fischerovi do mestečka Érsekvadkert, kde dostal službu. Pri chotári Érsekvadkerta zaostali za vozom vezúcim ich batožinu a len dcérku nechali na voze. Pri studni zvanej Várhegy všetci traja sadli si odpočinuť a vypustili aj svojich šesť ošípaných na čerstvý vzduch. Vo veľkej zime prišiel na nich tuhý sen. Chlapec sa len ku večeru zobudil, lebo voľaktorá z ošípaných ho pohrýzla. Chlapec sa vtedy ohliadol a videl, že jeho otec a matka sú už mrtví a že mrtvolu jeho matky ošípané už aj načaly, odhryznúc jej nohy, ruky, uši a nos. Chlapec vystál tiež hrozné muky, lebo počas spánku mu nohy odmrazly. Horko-ťažko ale predsa len došiel do Érsekvadkerta, kde rozpovedal žalostnú novinu. Žandári šli nato ku mrtvolám a dovezli ich do Vadkerta, kde lekár zistil, že obidve osoby zamrzly a že ženskú len po smrti načaly ošípané.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapešť, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarochách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odprávi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂ %-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2% ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

Zázračné vyliečenie. Pensionovaný segedínsky učiteľ Imrich Kamocsay asi pred dvadsiatimi rokami dostal očný neduh, následkom ktorého pomaly tratil zrak. Pred desiatimi rokami ho poslali do pensie, lebo vtedy už nič nevidel. Učiteľ vyhľadal všetkých uhorských a cudzozemských očných lekárov a dal sa liečiť. Mienka všetkých lekárov bola jedna a tá istá, že očný neduh sa nedá vyliečiť, lebo okolo nevyliciteľného belma nervy sú schradnuté. Kamocsay už od rokov bol úplne slepý, len pomocou sprievodcu vedel chodiť po uliciach, alebo po známych uliciach chodil palicou matajúc. Minulé dni siel po jednej asfaltovanej ulici, kde poznal už každý predmet, ktorý palicou vymatal. Medzi časom ale v ulici postavili nový palác a pred tento jednu pouličnú lampu, o ktorej Kamocsay nevedel a preto hlavu si silne udril o stĺp lampy. Keď po veľkej bolesti prišiel k sebe, takmer zošalel od prekvapenia. Videl okolo seba svetlo, opäť videl domy, ľudí a populiený čulý život. Od silného otrasu navrátil sa mu úplne zrak. Jedon očný lekár vysvetľuje prípad tak, že Kamocsay preto bol slepý, lebo mu očná čočka podbehla krvou, ktorá teraz následkom otrasu náhle prebehla do žíl.

Obeta svojho povolania. V Berlíne v tamojšom Schuhmannovom cirkusi nedávno niekoľko tygrov roztrhalo rameno jedného krotiteľa zvierat, menom Hendricksena. Rany krotiteľa zvierat obviazal dr. Jozef Butters, lekár kliniky, ale medzi tým otrávil si krv a teraz následkom toho zomrel.

Srazil ho vlak. V Košiciach na tamojšom nádraží minulé dni udalo sa nešťastie. Počas šibovania vlakov jeden rušeň srazil 18-ročného železničného robotníka Juraja Kovaleka. Nešťastný mladík naskutku zomrel. Zistené bolo, že Kovalek padnul v obeť vlastnej nepozornosti.

HOSPODÁRSTVO.

Živý plot.

Bedlivý hospodár ohradí si dvor, záhradu, lúku a kde je zapotreby aj roľu. Robí to z jary alebo v jaseňi. Najlacnejšie príde k tomu, keď vysadí živý plot, k čomu rozličnú krovinu môže upotrebiť a za pár rokov bude mať stály plot, ktorý netreba popravovať, ale len obstrihovať.

Za živý plot slúži aj malina (moruša), teda o tomto chcem prehovoriť pár slov. Keď ovocie moruše natoľko dozrelo, že samo od seba padá, prestrime pod ňu plachtu o slabunko trasme strom, aby len úplne zrelé maliny padaly. Nechajme ich na slnku, kde ony za pár dní zvädnú a uschnú. Potom ich vysypme do putne, na-

lejme vody na ne, rukou rozmiesme a cez sito pretlačme. Semiačko, ktoré dostali sme takýmto spôsobom roztrasme na dosku a usušme ho na tmavom a povetrnom mieste. Keď uschlo, schovajme ho do vrečka a odložme na suché miesto až do mája, keď ho vysejeme.

Tú hriadku, kde semä siať budeme, už v jaseňi hlboko kopajme, pred siatim znovu zem pomelíme a pohrabeme. Prv, než by sme semä vysiali, aby ono aj istotne zišlo, namočíme ho aj s vrečkom, v ktorom je, do letnej dážďovnice alebo potočnej vody asi za dva dni, počom zakopme ho plitko do zeme na také miesto, kde slnko stále svieti. Majme starosť, aby zem nad semenom mokrá bola. Vrečko denne vytiahneme a potrasíme, ináč necháme ho tu dotedy, kým semä nepočne klieť. Potom pomiešame k nemu štyri razy tolko pilín alebo piesku, do hriadkov riedko rozsejeme, trusom zasypeme a vodou polejeme. V prvom a druhom roku siať požaduje, aby sme ho čistili od buriny, v suchote polievali a okopali. Po dvoch rokoch vysadíme stromčeky okolo záhrady, alebo lúky. Jarok už v jaseňi vykopeme. Nech je dosť hlboký a široký a na prostriedku vedľa šnúry v dĺžke 10—15 cm. budeme sadiť k živému plotu potrebné pniky. Pri sadení jak korianky, tak aj vetvičky skrátime, aby bujnnejšie rástly a aby sme ich mohli dľa ľúbosti zapleť. skrze čo bude plot trvacejší a hustejší. Z výhonkov v stred júna necháme jedon a jedon z prava i z ľava, ostatné ale na dva lístky obstriháme. Na budúcu jar môžeme začiat snietky zapleť. Jahnáhle dosiahne plot náš istú výšku, od toho času musíme ho usilovne obstrihovať. Takto aj z lôhu alebo z bazičky tiež môžeme živý plot vychovať.

Kynoženie škodlivého hmyzu.

Veľkú starosť a prácu dáva učencom vynajst liek oproti hmyzu, ktorý robí nesmierne škody v ovoci a v ovocných stromoch. Probovali všeličo, ale počet nepriateľov ani za mak neodbudol, ba ani len výhľadu není, že by sme obrániť mohli ovocné stromy oproti hmyzu, ktorý neraz odnime nám vôľu od ovocinárstva. Do teraz len dve látky známe, s ktorými dosiahneme aký-taký výsledok. Je to thanaton a schweinfurtské zelené. Thanaton roztopíme vo vode (šesťdesiat razy tolko vody) a prskame s ním — práve tak ako perenosporu — spodnú stranu listov, kde sa drobulinké vši zdržujú. So schweinfurtským zeleným kantrime drobné husenice, z ktorých ľahnu sa jabĺčkové mole. Z tohoto cieľu pomiešame šesť deka zeleného prachu s litrom múky a hodíme do 100 litrov vody. Miesto múky môžeme dať na prach roztlčené vápno. Vodu miešame kým sa prach neroztopí. S touto liehovinou kropme potom mladé jablone — teda nie listy — o dva týždne pod odkvete ona otrávy husenice. *Gazda.*

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

DOPISY.

Zo Šariša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Krestane».

Každý ctený čitateľ, čo nášho «Krestana» od počiatku pozorne číta, dobre vie, že všetky katolícke pohyby tak na poli politickom ako spoločenskom, začali sa u nás len od tých čias vyvíňať v tak rozsiahlom smere, ako drahú matku našu, cirkev katolícku, neverci a liberáli nepadli cirkevno-politickými zákonami. Doteraz veru katolíci našej vlasti spali a to spánok dost tuhý. I keď nás prebudili, začali sme sa brániť. Povstali oduševnení mužovia a medzi týmito v prvom rade gróf Ferdinand Zichy a Ján Molnár, ktorí s mnohými prívržencami svojimi a s veľkými obetami založili politickú a kresťanskú ľudovú stranu. Cieľom neustáleho poučovania ľudu vodcovia katolíckych pohybov založili a začali každý týždeň vydávať v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči pre ľud písané novinky. Tieto novinky podnes vychodia a sú veľmi rozšírené, čo ich ľud kresťanský rád číta. Aj by tieto novinky v žiadnej rodine nemaly chybovať. Vodcovia katolíckych pohybov pre veľké obecenstvo vlasti založili katolícke politické noviny pod menom «Alkotmány». Tieto noviny vychodia každý deň a mal by ich držať a čítať každý vzdelanejší katolík vlasti. Je to totiž nielen zlá, lež aj hriechna obyčaj, že u nás vzdelanejší ľudia radi čítajú len židovské noviny.

Vodcovia katolíckych pohybov dobre vedeli, že ľud náš treba vyučovať nielen novinami, lež nadovšetko, že zapotreby je v spolkoch a družstvách pospolu ho udržiavať a posilňovať proti nápadom, akým jednotajne vystavený je zo stránky liberálov, zakladali preto po celej krajine rozličné spolky. Založený bol veľký katolícky kruh v hlavnom meste a po všetkých krajoch našej drahej vlasti nepočtené kresťanské čítacie, potravné, hospodárske a iné spolky. Aby o katolíckych pohyboch pred celým svetom vydali svedectvo, vodcovia katolíkov začali každoročne odbavovať v hlavnom meste veľké shromaždenia katolíkov alebo kongresy, za príkladom katolíkov cudzozemska. Jedným uzavretím týchto katolíckych kongresov je založenie a rozšírenie: «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov». Úlohou tejto «Krajinskej Jednoty» je po celej krajine sriaďovať, organizovať katolícke spolky a vedenie jejich v rukách držať a spravovať kroz cirkevných splnomocnených komissárov alebo vyslancov, ktorých v každom okrese dekanát-

skom z radu tamojšieho kňazstva vymenúva osvietený pán biskup diecezánsky. V košickom biskupstve je 19 takýchto cirkevných vyslancov vyvolených, ktorých osvietený pán biskup ako svojich komissárov ku rozširovaniu «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov» potvrdiť ráčil. Sú to: pre šarišskú stolicu pre okres Soóvár Edmund Konecz, pre okres Prešov Anton Mikita, pre okres Héthárs Valent Rusznák, pre okres toplanský Jozef Kangyera, pre okres bardijovský Jozef Vasskó, pre okres sabinovský Ján Kurimszky. Za promotora alebo rozširovateľa kresťanskej miernosti a striezlivosti pre celý Šariš vymenovaný je Valent Rusznák. Horlivý pán promotor tento zodpovedne veľkej povinnosti svojej v advente dve veľmi šumné kázne držal v obci Kojevice pod faru Szinye patriacej, následkom čoho znovu 72 ľudí vstúpilo do spolku kresťanskej miernosti.

Takito kresťanskí vyslancovia po jednotlivých okresoch dekanátskych vyvolení a ako biskupskí komissári cirkevnou vrchnosťou potvrdení majú za povinnosť «Jednotu Katolíckych Spolkov» po celej krajine organizovať, rozširovať a ľud katolícky viesť vo všetkých záležitostiach cirkevných, duševných, spoločenských a politických ku jeho mravnému pozdvihnutiu a hmotnému blahu.

Najhlavnejšou povinnosťou je teraz voľba týchto cirkevných vyslancov a biskupských komissárov a s tým sriaďovanie, organizovanie «Jednoty katolíckeho ľudu». Na veľa stranách Dolniakov je toto už prevedené. Teraz je zvrchovaný čas, aby «Jednota katolíckeho ľudu» aj na horných stranách krajiny organizovaná a rozšírená bola aj medzi Slovákmi. Potrebné vyzvania a poučné knižičky rozposlané sú týmto cieľom už aj v slovenskej reči. O tejto «Jednote» ňa budúce obsérnejšie napíšem.

Šarišan.

Od Hrona.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Krestane».

K najväčšej lútosti mojej treba mi cteným čitateľom «Krestana» zdeliť, čo ma veľmi bolí a čo každého verného katolíka u nás hlboko uráža. Úprimne vyznávam, že ma to veľmi bolí a že to každého katolíka hlboko uráža, keď vidíme, že aj dnes nachodí sa ešte veľa takých ľudí, ako za starých časov pohanských, keď všeliakí neverci všemožným spôsobom hľadeli ľud kresťanský od pravého Boha a od jehožto Syna Ježiša Krista odvrátiť. S Božou pomocou sme prevládali liberálov. Na miesto týchto a ako jejich potomci prišla na náš ľud druhá pliaga a to ešte väčšia, ako boli liberáli. Neidem bližšie opisovať týchto novomódnych priateľov ľudu. Veď ich každý pozná. Po jejich ovoci ich poznáme. Strom dobrý dobré ovocie donáša, strom zlý však donáša len zlé ovocie. Skutky našich nových priateľov celkom jasne nám ohlasujú, čo sú to za ľudia. Sedomíty a počestný človek neide na biskupov, teda na tú najvyššiu vrchnosť cirkevnú millionov katolíkov blatom

hádzať, poriadny a počestný človek neide pomlúvať a očerňovať, uponižovať a do čierneho blata šliaapat farárov, kaplánov a vôbec celé kňazstvo katolícke. Toto robia len takí ľudia, čo nemajú ani svedomia, ani počestnosti. Prečo nenapádajú, prečo nepomlúvajú cirkevných predstavených daktorého iného vierovyznania? Prečo tí naši priatelia nepíšu proti rabínom? Ja, to je už iná vec. Keby sa dakto opovážil rabína napadnúť, to sa oborí naň židovstvo celej krajiny a keď je to v záujme židovstva, aj židovstvo celého sveta. Len naši katolíci sú natoľko zaslepení, že držia a čítajú také noviny, čo deň po deň jejich najväčšie poklady, ako je náboženstvo, špinia a tupia. Tí naši udajní priatelia musia ale mať veľmi mnoho peňazí, keď noviny svoje stačia každému zdarma posielat. Nevítaným a nevolaným hosťom obyčajne nepripravujeme hostiny, lež sa od nich odobierame prv, než si sadnú k hostine. My sme neni na to zvedaví, zkadiaľ berú naši veľkodušní priatelia peniaze na to, aby celé kraje našej vlasti zaplavili darmo jejich novinami. Nech si ich dostávajú z Česka, z Ameriky alebo z Ruska, do toho nás nič, nad tým rozhodovať ini sú povolaní.

My od našich takrečených priateľov len to žiadame, aby ľud nás nehubili, o svätú vieru ho nepripravovali, bo keď sa tomuto, ináč trpezlivému ľudu konečne oči otvorí, nevyhnú prísnemu súdu. Nesvedomitých buričov a svodcov tento osud očakáva po celom svete.

Pravdomluvný.

Vyzvanie.

«Nábožný Kresťan», cirkevný katolícky spevník, obsahujúci 400 piesní pre organ, harmonisovaných a vydaných pp. Chládek-om starším a mladším v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy). S odobrením ordinariátu spišského pod číslom 4011/1905.

Toto výborné dielo, výbornými hudobníkmi harmonisované a vlastným nákladom vydané, nebolo ešte v časopise tomto dostatočne publikované a verejnosti cirkevnej odporúčané. Slávna redakcia nech tedy — v záujme dobrej veci — dopraje láskave miestočka skromným pár riadkom, odporúčajúcim tak významné dielo.

O diele tomto s celou vrúcnosťou duše možno s dobrým svedomím povedať, že zasluhuje toho v plnej miere, aby v každom kúte slovenského katolíckeho sveta o ňom vedeli, si ho nadobudli a ako správcovia chóru tak i shromazdený nábožný katolícky ľud pri službách Božích dušu a srdce svoje vo velebných zvukoch slastnej harmonii jeho uchvacujúcich nápevov kochali a nasládzali. Tak i obsah piesní v osobitnej knihe pod tým istým titulom «Nábožný Kresťan» vydaných a s mnohými prenikavými modlitbami spojených, mohutne zachvátí celého vnútorného človeka a poslúži k pozdvihnutiu a zmocneniu cirkevno-náboženského smýšľania a skutočného kresťanského bezúhonného života. A toto je úlohou cirkve.

Preto odhliadnuc od vysokej umeleckej ceny, dielu tohoto harmonisovaného spevníka už posiaľ na slovo vza-

tými hudobnými znalcami priznatej, zasluhuje, už i pre hore vyššie označený cieľ, aby si ho každá katolícka farnosť pre potrebu cirkevnú nadobudla.

Ale ako pre regens choru potrebný je harmonisovaný «Nábožný Kresťan», tak pre nábožný katolícky ľud je potrebný tenže «Nábožný Kresťan» vo spôsobe spevníka a modlitbnej knižky. A túto pp. pôvodcovia tiež vydali, osobitne vydali a cele primerane tak urobili. Ľud sám nepotrebuje notovaných piesní; naučí sa ich v chráme a v škole.

Organista ale taký spevník, kde by mal v melódiu sharmonisovanú i celú, často celé desiatky veršov obsahujúcu pieseň vytlačenú, prišiel by i do takého položenía, žeby takúto knihu neraz ani upotrebiť nemohol, keď by pieseň i na dvoch-troch stranách musela byť vytlačená. Je teda cieľu primeranejšie, keď pri partitúre je i spevník, ktorý i organista snadno použiť môže, i sám nábožný ľud z neho spieva. Ale i cena diela týmto činom je značne menšia.

Cena krásne upravenej a bezúhonne vytlačenej partitúry je len 8 korún, cena spevníka, spolu s mnohými modlitbami bude veľmi ľavná a tento posledný je ku tomu ešte viacerými skvostne v barvo-tlačí prevedenými obrázkami vyzdobený.

Čo doplnok diela je osobitne tlačou vydaný Kancionál «Manuale», ktorý vysoko prevyšuje dnes už úplne rozobraté dielo «Zsaskovského Kancionál». Tento obsahuje všetky celoročné cirkevné obrady a «Funebrál», ktorý obsahuje pohravné modlitby latinské a slovenské a vyše 40 piesní pohravných pre rôzne okolnosti. Cena prvého je 5 korún, druhého ale 1 kor. 60 halierov (bez pošty).

Všetky knihy sú v krásnej úprave a krásnou tlačou prevedené a zasluhujú čím najväčšieho rozšírenia.

Objednávky a príhlasy zasielať treba na adresu: J. Chládek v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Jozef Fischer,
administrátor ružomerskej farnosti.

Rozmary a žarty.

Povedal im.

Muž (prišiel domov nahnevany): No, žena, bol som na mestskom dome a vyčítal som im kapitolu, jako náleží. Rychtárovi som povedal, že je huncút, radným že sú zlodeji a kapitáňovi, že je zbojník...

Žena (zalamujúc rukami): No, nešťastný človeče, veď si si zadal...

Muž: Nič sa neboj.

Žena: Veď ta za to zavrú.

Muž: Nič sa neboj. Ja som im to síce povedal, ale len vtedy, keď som už bol vonku z radnice a tak ma nikto nepočul.

Pred svadbou.

Kňaz pýta sa mladoženícha:

— Či ste sa náležite pripravili k tejto sviatosti?

— Na každý pád, velebný pane, už sme zabili jedno teľa, dve prasce, päť husí, aj dvadsať kureniec.

U doktora.

Žobrák: Mám štyri dietky, prosím ponížene o dať jakú pomoc.

Lekár (do kníh zahrúžený): Ukážte jazyk.

Priznal sa.

Muž: Od toho mnoho chodenia som už ustal, poďme tu do krčmy.

Žena: Už zase do krčmy! Kedy si bol naposledy v krčme?

Muž: Do terajšku som ešte nebol naposledy.

To pľuhavé počasie.

— Počul som, že si sa zasnúbil.

— Nuž hej; čo má človek robiť v takomto pľuhavom počasí.

Spisy redakcii zaslané.

Zivot Ježiša Krista, Božského Spasiteľa nášeho. Spísal Bernard Schmidt, dekan v Glandorfe. Preložil Ján Krssák, archidiakon a farár v Lutile. Spovolením cirkevnej vrchnosti vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Číslo podielových kníh 88. Cena výtisku kartonovaného 4 koruny. Cena výtisku v plátne viazaného 5 korún. — Táto kniha nemala by chybeť v žiadnom katolíckom dome.

Obradoslovie (Liturgia) čili učenie o svätých obradoch Cirkve katolíckej pre katolícke dietky. Spísal Fr. Richard Osvald, kňaz arcibiskupstva okrihomského. So schválením najdôst. ordinariatu ostrihomského. Treťou ilustrované vydanie. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave (Nagyszombat) 1906. Cena tvrdoviazaného výtisku 50 halierov.

Zábavná Čítanka. Vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Dosiaľ vyšly nasledujúce sošity:

Sošit 1. *Rozprávka z Polany*. Napísal A. B.

Sošit 2. *Láska*. Povest. Dľa nemeckej pôvodiny podáva Martin Kollár.

Sošit 3. *Obrázky z hôr*. Napísal Fr. Urbánek.

Sošit 4. *Keď sa panstvo mení*. (Pôvodná poviestka z Hornej Trenčianskej.) — *Janko*. Poviedka Bohumila Brodského. — *Gazdičko*. (Dľa J. M. Kaličáka.) Podáva A. B.

Sošit 5. *Za čo sa ľudia súdia?* Dľa J. J. rozpráva Bielohorský.

Môj Jožko. Veselohra v 3. dejstvách. Napísal Terézia Vansová. Dostal v knihtačiarňi Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláš. Cena 60 halierov.

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov

Kráľovna sv. Ruženca. Mesačné sošity. Vychádzajú na 1. v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov). Sostavuje Stefan Pironcsák v Jablonke (Orava), na ktorého sa majú zasielať predplatné peniaze, alebo milodary na vydávanie týchto sošitov venované. Hlavný spolupracovník: Andrej Šujan-ský-Bucsek.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 15. januára.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14.45—15.55, peštianska K 14.30—15.20, stolno-belehradská Kor. 14.05—15.05, hanátska K 14.00—15.20. — *Raž*: K 12.65—12.95. — *Jačmeň*: na krm K 12.70—13.00. — *Ovos*: prvotriedny 14.60—15.00, druhotriedny ————. — *Kukurica*: K 9.80—10.10. *Repica*: K 31.00—32.50. — *Proso*: K 14.40—14.90.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25.00	24.00	23.00	21.40	20.00	18.80	17.70
			č.	7	7½	8	
			K	16.20	14.60	12.70	

Drobné otruby: K 9.40, hrubé K 9.90.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 116.00 do 132.00 za 100 kilogr.; ďatelina K ———.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4.40—4.80, žlté K 5.00—6.00 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazula (bôb) K 20.50—21.50, tarkavá K 19.00—20.00. — *Hrach* lúpaný: K 24.00 do ———. — *Šošovica*, veľká čistá: K 70.00—80.00. — *Koňopné semä*: K 24.00—26.00. — *Lanové semä*: prima K ————. — *Rasca* (kmin): 88.00 ————. — *Mak*: K 80.00 ————. — *Ladník*: K ————. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 73.00 do 73.50, kockový K 74.50—75.00, žltý K 72.50—73.00 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 43.75, fiumánsky White-Star (***) K 40.75 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 23.00—23.50, bosenský K 38.00 do 38.50 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 26.00—26.50, srbské (100 kusové) K 26.00—26.25.

Sviňská masť: budapeštianska K 142.00—143.00.

Slanina: vidiecka K 000.00—000.00, mestská 4 kusová K 110.00—111.00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 146.50 do 147.50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 42.50—43.00.

Vajcia: prima uhorské K 96—99, podľejšie K 88 do 99 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej bieči Ľadový lieh. Jedna fľaška kor. 1 20. Szémann lekárnik. Hatvan.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

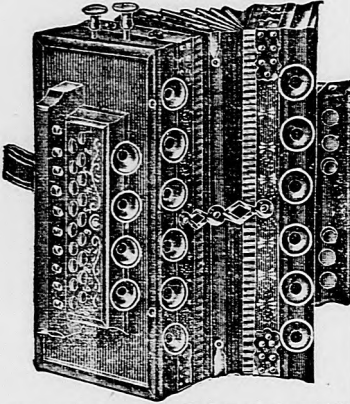
jedine istý liek proti reume, lámke, boľeniu rúk, nôh
Účinkuje podivne chytro a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová fľaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej nemoci veľká fľaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo 2 veľké fľašky pre «rodinu» posielajú sa franko.

Na 30 dni pohľad.

dľa podmienok mojeho cenníka, teda bez rizika pre objednávateľa posielam špoštovou dobierekou moje:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, aby cel o nedostiziteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirálové pernielen pre tikadla ež aj pre basy a klapne ľuťtu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, dupované hlasy, 48 hlasov, tri rady trub, mahagonovou farbou politrovanú čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu, du-

plované mešky, mesadné chraničlá a držadlá, veľkosť 31x15 cm. a stojí kus K 7.40. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zvlášte pre deti po K 2.50, 3.20, 3.80, 4.80. Fajnejšie harmoniky po K 8.60, 9.50, 10.20, 11.40, 16.50 vybrať si možno dľa mojho cenníka. Moje harmoniky neni sú podrobené hraničnému mytu bo sú celkom české dôbovy. čo prosím do povahy vziať. Ziadné riziko. — Možno vymeniť, alebo peňaze zpiatky dosť. Rozposiela špoštovou dobierekou vývozný dom hudobných nástrojov

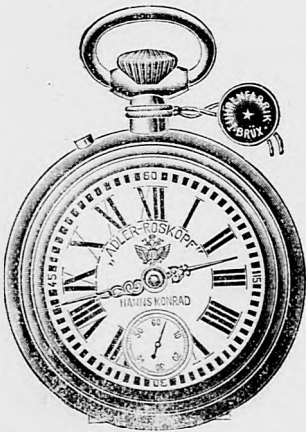
JAN KONRAD Brůx 1194. (Čechy.)

Velký cenník s 3000 obrázky posielá sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

Zaznačené „Orel Roskopf“ hodiny.

Tieto jedine u mň sú k dostaniu a viných obchodoch predávať sa nesmeju. Potrebovať ich môžu zvlášte úr.dníci, žandári, hospodari, financí, železničari a vobec všetci čo potrebujú dobre a presne chodiace hodiny.

7 korun

Ján Konrad prvá dielňa hodin č 1191. (Čechy).

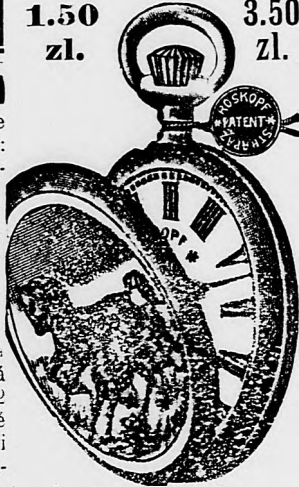
úradne prisahaný šacovník, vyznačený c. k. rišským orlom, zlatými a striebornými medailami výst.vy. Založený podnik 1887 vyvažá do všetkých krajov sveta. Cenník 3000 stran 300 obrázim na žiadosť posielam zdarma a franko.

Fajné povodné «Orel Roskopf» anker remontoir hodiny, s anker strojom chodiacom na pozlacených antimagnetom chránených kamieňoch, opravde emil číslikom, pevnou olovenou ochrannou značkou, v pevnej obálke s pozlacenými rúčkami presne vypořbované K 7.—. Tieisté s rúčkami sekund K 8.—. S dvojou pokrývkou bez ručiek sekund K 10.50. S dvojou pokrývkou a s rúčkami sekund K 11.50. Opravde strieborne v obálke bez ručiek sekund K 12.—. Opravde strieborne s dvojou pokrývkou bez ručiek sekund K 17.—. Opravde strieborné v tobočke, s dvojou pokrývkou a s rúčkou sekund K 18.—. Za každé hodiny 3 rokov záruka na písme. Rozposiela s poštovou dobierekou alebo pri poprednom doposlaní peňazi.

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do- stanete za:

1.50 zl. 3.50 zl.

Nikkel Roskopf hodinky ... 1.50
Gol'din Roskopf « ... 2.—
Strieborné Roskopf hodinky 3.—
S dvojou pokrývkou ... 5.—
S 3. striebornou pokrývkou ... 5.—
hodinky ... 5.—
Tenké ocelové hodinky ... 3.50
Americké zlatodubl. hodinky 5.—
Povodné Roskopf patent hod. 3.50
Povodné «Omega» ... 9.50
Strieborná panciel retiazka 1.—
14 karat. zlaté hodinky ... 8.50
14 karat. zlatá retiazka 10.—
14 karat. zlatý prstienok ... 2.—
Pendlové hodiny ... 2.80
So zvukom vážových zvonov 4.50
S muzikou ... 6.—
Kukučkové hodiny ... 2.50
Kuchynské hodiny ... 1.20
Budič hodiny ... 1.20
Budič v noci so svetlom ... 1.50
S dvojím zvonom ... 1.75
Najnovšie budič hodiny so zvukom vážové, ho zvonu s bývčím strojom. ... 2.50

Troch rokov záruka na písme za veči nezodpovedné vrátia sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobierekou.

Mikša Böhnel hodinár

Viedeň, IV., Margarethenstrasse 27. (vlastný dom)

Treba pýtať s 2000 obrázkami opatrený cenník franko a zdarma

Darmo a franko

posielam na žiadosť moj cenník s viac než 3000 obrázim rozličných solidných nástrojov hudobných.

Ján Konrad

vývozný dom hudobných nástrojov Brůx č. 1195. (Čechy) Školské husle bez sliacka K 4.80, 5.50, 6.—, 7.60. K tomu sliackek K —. 50, 1.80, Citary, harmoniky atď. na sklade. Riziko vytvorené! Výmiena povolená alebo navratenie peňazi.

Poranenie

jakéhohoľvek druhu nutno je chrániť pred zanečistením,

ponevác týmto z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana ľažko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostriedkom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkujúca a výtazná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá chráni rany, zánety i bol'asti mierni a javí chladivý účinok a tým ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavuju sa obrato osty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K. 16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal. 6 krabic franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRAHA! Všetky čiastky obalu opatrené sú ochrannou značkou.

Hlavný sklad

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ lekárňa „U čierneho orla“

v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárňach celého Rakúska

— Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. —

Hotové postele.

Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm, široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 1 metre dlhá, 140 cm., široká K. 13.—, 15.—, 18.— i 21.— Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho sshotovujeme vo veľkosti dia vôle. Trojdelovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierekou. Výmena a navrateme dovoluje sa pri náhrade porta. Benedik Sachsel Lobes 912 pri Pilsen (Cechy)

Oznamením prijíma administracia

„Kreštan“

■ ■ Budapest, ■ ■ Szentkirályi-u. 28.

Pri objednávkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať sa vždy na náš časopis.